

Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I i II st. im. Henryka Wieniawskiego w Łodzi

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

**OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ SZKOŁY MUZYCZNEJ I i II st.
im. H.Wieniawskiego w Łodzi**

*opracowanie:
Beata Radzio
Magdalena Pacholska*

SPIS TREŚCI:

I.	Wstęp	2
II.	Podstawy prawne	3
III.	Założenia programu	5
IV.	Diagnoza problemów występujących w społeczności szkolnej	7
V.	Cele programu	9
VI.	Najistotniejsze obszary oddziaływania programu	10
VII.	Strategie i metody realizacji programu profilaktyki	10
VIII.	Osoby odpowiedzialne za realizację programu	11
IX.	Ewaluacja programu	11
X.	Spodziewane efekty	11
XI.	Załączniki	13

I. WSTĘP

Program Profilaktyki jest przeznaczony dla uczniów klas I-XII Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. H.Wieniawskiego w Łodzi. Program został opracowany w oparciu o aktualne przepisy prawa oświatowego i jest dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów szkoły artystycznej. Program profilaktyki jest spójny z zestawami programów nauczania oraz Szkolnym Programem Wychowawczym.

Profilaktyka jest procesem wspierającym zdrowie przez umożliwienie ludziom uzyskania pomocy potrzebnej im do konfrontacji ze złożonymi i stresującymi warunkami życia oraz osiągnięcia subiektywnie satysfakcjonującego i społecznie akceptowanego życia.

Wg prof. Zbigniewa Gasia profilaktyka to wspomaganie radzenia sobie z trudnościami, ograniczanie czynnika zagrażającego i wzmacnianie czynników, które sprzyjają rozwojowi. Profilaktyka szkolna obejmuje więc działania zmierzające do ochrony uczniów przed wpływem czynników destrukcyjnych, zakłócających prawidłowy rozwój oraz udzielania wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych. Głównym jej celem jest ochrona uczniów przed zagrożeniami zakłócającymi ich prawidłowy rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy poprzez skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom potencjalnym i reagowanie na już dostrzeżone.

Działania profilaktyczne szkoły mają prowadzić do ograniczenia i eliminowania zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, wzmocnienia czynników chroniących przed zagrożeniami, kształtowania prawidłowych relacji międzyludzkich, budzenia aspiracji życiowych i przeciwdziałania bierności społecznej.

II. PODSTAWY PRAWNE

Szkolny program profilaktyki powstał w oparciu o Statut OSM I i II st, szkolny program wychowawczy i następujące podstawy prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r –art. 72 (Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483; z późn. zm.).
2. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. –art. 33 (Dz. U. 1991 nr 120 poz. 526).
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. –Kodeks postępowania karnego –art. 304 (Dz. U. 1997 nr 89 poz. 555; z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego – art. 572 (Dział II, rozdział 2) (Dz. U. 1964 nr 43 poz. 296; z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. (Dz. U. 1991 nr 95 poz. 425; z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 26 paź dziernika 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (Dz. U. 1982 nr 35 poz. 230; z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. (Dz. U. 1982 nr 35 poz. 228; z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. (Dz. U. 1996 nr 10 poz. 55; z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. (Dz. U. 2005 nr 179 poz. 1485; z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego. (Dz. U. 1994 nr 111 poz. 535; z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. (Dz. U. 2005 nr 180 poz. 1493; z późn. zm.).
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. (Dz. U. 2003 nr 26 poz. 226).
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. (Dz. U. 2009 nr 4 poz. 17).
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych. (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1490).
15. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 sierpnia 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych. (Dz. U. 2013 nr 0 poz. 993).
16. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 24 sierpnia 2011 r. w sprawie sposobu prowadzenie przez publiczne szkoły i placówki

- artystyczne dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji. (Dz. U. 2011 nr 187 poz. 1118).
17. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowywania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach. (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1489).
 18. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno -pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. (Dz. U. 2013 nr 0 poz. 532).
 19. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 sierpnia 2013r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w publicznych szkołach i placówkach artystycznych. (Dz. U. 2013 nr 0 poz. 993).
 20. Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015;
 21. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 – 2015;
 22. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012 – 2016;
 23. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 – 2016;
 24. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011 – 2015;
 25. Rządowy program na lata 2014-2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”;
 26. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 lipca 2014r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych.
 27. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.
 28. Konwencja i Rekomendacje w sprawie zwalczania dyskryminacji w dziedzinie oświaty (2012 - 2017)

III. ZAŁOŻENIA SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

1. Szkolny program profilaktyki jest systemem wspierającym dla wychowania, które w głównej mierze odbywa się w domu rodzinnym ucznia.
2. Profilaktyka szkolna jest procesem wspomaganie dziecka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi jego prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczaniu i likwidowaniu czynników, które blokują lub zaburzają harmonijny rozwój.
3. Profilaktyka w szkole muzycznej polega na podejmowaniu działań o charakterze informacyjnym i edukacyjnym, mających na celu ochronę człowieka przed zagrożeniami oraz reagowanie na pojawiające się zagrożenia. W związku z czym powinna koncentrować się na wzmacnianiu czynników chroniących, takich jak:
 - a) rozwijanie motywacji poznawczych;
 - b) wspomaganie rozwoju emocjonalnego i społecznego uczniów oraz poszanowania norm i wartości społecznych;
 - c) stwarzanie uczniom możliwości angażowania się w działania sprzyjające kształtowaniu postaw społecznie oczekiwanych;
 - d) podnoszenie i utrzymywanie jak najwyższej motywacji wobec aktywności artystycznej;
 - e) wspomaganie rodziców w prawidłowym pełnieniu przez nich funkcji wychowawczych, szczególnie w zakresie wzmacniania silnej więzi emocjonalnej łączącej ich z dziećmi.
4. W szkole realizowana jest profilaktyka pierwszorzędowa, adresowana jest do grupy niskiego ryzyka, czyli do całej społeczności szkolnej. Działania podejmowane w jej ramach kierowane są do uczniów zdrowych i wspomagają prawidłowe procesy ich rozwoju fizycznego i psychicznego. Mają na celu promocję zdrowego stylu życia, opóźnienie wieku inicjacji, a przez to zapobieganie lub zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych. Na tym poziomie oddziaływań ważne jest rozwijanie różnych umiejętności, które pozwolą każdemu radzić sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi i z przeżywanymi w związku z nimi emocjami.
5. Profilaktyka drugorzędowa podejmowana przez szkołę adresowana jest do grupy podwyższonego ryzyka czyli do uczniów przejawiających pierwsze objawy dysfunkcji (zaburzeń). Przykładem mogą być uczniowie eksperymentujący ze środkami psychoaktywnymi. Celem działań profilaktycznych na tym poziomie jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, tworzenie warunków, które umożliwią wycofanie się z zachowań ryzykownych.
6. Działania profilaktyczne są zaplanowane i różnorodne, mają charakter długofalowy oraz dają możliwość włączenia nowych treści, stosownie do zaistniałych potrzeb.
7. Program profilaktyczny będzie poddawany ewaluacji i modyfikowany w zależności od występujących problemów, oczekiwań uczniów, rodziców i nauczycieli oraz priorytetów Ministra Edukacji Narodowej i Centrum Edukacji Artystycznej.
8. W celu uzyskania pożądaných efektów w zakresie profilaktyki szkoła współpracuje z instytucjami i placówkami:
 - a) placówki kulturalno – oświatowe,
 - b) placówki oświatowo-wychowawcze, np. poradnie psychologiczno – pedagogiczne, w tym Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna CEA w Zduńskiej Woli,

- c) placówki wspierające i leczące dzieci i młodzież,
 - d) organizacje pozarządowe
 - e) kościoły i parafie,
 - f) ośrodki opieki społecznej,
 - g) instytucje wymiaru sprawiedliwości: (sąd, policja, kuratorzy).
9. Adresatami szkolnego programu profilaktyki są:
- ✓ uczniowie;
 - ✓ rodzice (opiekunowie);
 - ✓ nauczyciele.

IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH WŚRÓD SPOŁECZNOŚCI SZKOLNEJ

Szkolny Program Profilaktyki został opracowany na podstawie diagnozy środowiska szkolnego. Została ona przeprowadzona w oparciu o:

- ankietowanie uczniów;
- obserwacje zachowań uczniów na terenie szkoły oraz poza nią,
- analizę wytworów;
- rozmów z uczniami,
- konsultacji z nauczycielami i wychowawcami,
- rozmowy z rodzicami uczniów,
- informacji od instytucji zewnętrznych, współpracujących ze szkołą,
- analizę frekwencji i wyników nauczania.

Dzieci i młodzież trafiająca do szkół może podlegać następującym czynnikom ryzyka:

- trudności w konstruowaniu celów życiowych;
- nieumiejętność radzenia sobie ze stresem i treścią;
- niestabilny system wartości i norm (szczególnie w kontekście kryzysu wartości rodzinnych);
- nieumiejętność skutecznej komunikacji interpersonalnej;
- zagubienie i dezorientacja wobec świata i jego oczekiwań;
- trudności w podejmowaniu racjonalnych decyzji;
- zaburzona samoocena;
- nieumiejętne planowanie czasu i stosowanie nieefektywnych sposobów uczenia się;
- trudności w autoprezentacji;
- niepełna świadomość konsekwencji zachowań destrukcyjnych i nieumiejętność ich rozpoznawania bądź redukcji;
- przekonanie, że substancje i czynności mogące powodować uzależnienie są społecznie akceptowane;
- słaba motywacja do abstynencji (wynikająca m.in. z czynników kulturowych);
- nieumiejętność znajdowania alternatywnych sposobów (lub ich brak) na osiągnięcie satysfakcji emocjonalnej;
- brak dostatecznej wiedzy na temat dostępnych systemów wsparcia.

Uwzględniając specyfikę szkoły muzycznej, dodatkowymi czynnikami ryzyka mogą stać się ponadto:

- nadmiar obowiązków (duża liczba zajęć muzycznych oprócz realizacji programu ogólnokształcącego) i konieczność przyspieszonego dojrzewania społecznego – szczególnie dotkliwie odczuwane przez młodsze dzieci, rozpoczynające naukę w OSM;
- presja związana z elitarnością szkoły;
- przymus rywalizacji związany z konkursami, przesłuchaniami itp.;

- stres związany z występami publicznymi;
- hermetyczność środowiska artystów.

W oparciu o diagnozę powstała lista najważniejszych problemów uczniów naszej szkoły:

- niedostateczne radzenie sobie ze stresem i koniecznością rywalizacji;
- nadmierne wymagania ze strony rodziców, nauczycieli oraz samego systemu kształcenia w OSM;
- nadmierna zależność i nastawienie uczniów na spełnianie oczekiwań dorosłych oraz w efekcie późny rozwój autonomii w osądach i decyzjach;
- problemy psychospołeczne (radzenie sobie z emocjami, poczuciem własnej wartości, budowaniem tożsamości, odnalezieniem własnego miejsca w grupie itp.);
- trudności wynikające z sytuacji kryzysowych w rodzinach uczniów;
- stosowanie nieefektywnych metod uczenia się;
- kłopoty z podejmowaniem decyzji (m.in. dotyczących dalszego kierunku kształcenia);
- niedostateczna wiedza na temat grup toksycznych i subkultur;
- niedostateczna wiedza na temat wszelkich substancji psychoaktywnych oraz mechanizmu ich uzależniającego działania;
- eksperymentowanie z substancjami psychoaktywnymi.

V. CELE PROGRAMU

Podstawowymi celami działań programu będą:

- identyfikowanie zagrożeń zakłócających prawidłowy rozwój uczniów;
- kształtowanie właściwego zachowania uczniów, w tym wobec obowiązku szkolnego – ograniczanie wagarów, spóźnień, itp.;
- stymulowanie postaw sprzyjających osiągnięciu przez uczniów wyników w nauce adekwatnych do ich możliwości i zdolności, zarówno w obszarze przedmiotów ogólnokształcących, jak i muzycznych;
- kształtowanie postaw aktywnych wobec celów życiowych i kierowania własnym rozwojem;
- kształtowanie zainteresowań;
- rozwijanie umiejętności społecznych;
- podnoszenie sprawczości i odpowiedzialności uczniów;
- wzmacnianie adekwatnego poczucia własnej wartości;
- uczenie rozpoznawania oznak stresu oraz dostarczanie sposobów radzenia sobie z nim;
- uświadamianie uczniom ryzyka i konsekwencji uzależnień (chemicznych i behawioralnych);
- Uświadamianie niebezpieczeństw płynących z braku tolerancji (nacjonalizm, subkultury)
- stworzenie warunków szkoły przyjaznej uczniowi, wolnej od zagrożeń (np. agresji, przemocy, uzależnień);
- uwrażliwianie dorosłych (nauczyciele, rodzice) na specyfikę rozwojową okresu dojrzewania dzieci i młodzieży w kontekście pojawiających się zagrożeń;
- rozwijanie umiejętności nauczycieli w zakresie szybkiego reagowania na dostrzegane problemy uczniów oraz ich bezpieczeństwo
- wspomaganie procesu profilaktyki prezentowaniem wzorcowych postaw nauczycieli i innych pracowników szkoły
- budowanie więzi ze szkołą.

VI. NAJISTOTNIEJSZE OBSZARY ODDZIAŁYWANIA PROGRAMU:

- Rozwój umiejętności społecznych
- Zapobieganie uzależnieniom
- Rozwijanie empatii (uwrażliwienie na krzywdę ludzką i potrzeby innego człowieka)
- Ograniczanie zachowań agresywnych i przemocy
- Radzenie sobie ze stresem (w tym: tremą)
- Promowanie tolerancji wobec inności (przeciwdziałanie dyskryminacji)

VII. STRATEGIE I METODY REALIZACJI PROGRAMU PROFILAKTYKI

1) Strategie informacyjne:

- pogadanka podczas lekcji,
- spotkanie ze specjalistą,
- prezentacja filmu profilaktycznego,
- wycieczki tematyczne,
- prezentacja teatralna i parateatralna,
- praca kierowana w oparciu o materiały źródłowe (czasopisma, książki).

2) Strategie aktywne:

- praca w podgrupach,
- dyskusja,
- burza mózgów,
- przedstawienie,
- drama,
- plakat,
- happening,
- obrzędowość szkolna, uroczystości, pielęgnowanie tradycji kulturowych.

3) Strategie działań alternatywnych:

- wycieczki,
- festyny,
- zajęcia sportowe,
- koła zainteresowań (wolontariat),
- udział dzieci i młodzieży w konkursach, występach, projektach, itp.
- szczególne działania wspierające i stymulacyjne podczas występów publicznych
- działania na rzecz osób chorych i cierpiących (np. koncerty dla podopiecznych hospicjów, DPS-ów, itp.)

4) Strategie interwencyjne:

- interwencja w środowisku szkolnym ucznia,
- interwencja w sytuacji kryzysu rozwojowego – skierowanie do specjalisty – psychologa szkolnego, pedagoga szkolnego, poradni psychologiczno - pedagogicznej, poradni zdrowia psychicznego, ośrodka pomocy społecznej, bądź innej placówki wspierającej kondycję psychofizyczną ucznia;

VIII. OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ:

- dyrektor/ wicedyrektorzy szkoły
- wychowawcy klas
- nauczyciele przedmiotów
- pedagog i psycholog szkolny
- rodzice/opiekunowie prawni
- pielęgniarka szkolna
- pozostali pracownicy szkoły

Realizacją szkolnego programu profilaktyki kieruje dyrektor szkoły.

Koordinacją realizacji szkolnego programu profilaktyki zajmuje się pedagog (w OSM I st.) oraz psycholog szkolny (w OSM II st.) poprzez:

- ✓ udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej podmiotom;
- ✓ doradztwo;
- ✓ organizację zajęć;
- ✓ inspirację;
- ✓ wspieranie.

IX. EWALUACJA PROGRAMU

Program będzie ewaluowany w oparciu o:

- analizę dokumentacji szkolnej,
- obserwacje i wywiady,
- konsultacje,
- analizę wytworów,
- badania ankietowe.

X. SPODZIEWANE EFEKTY

Adresaci programu odniosą w wyniku jego realizacji następujące korzyści:

a) Uczniowie:

- ✓ nabywają praktyczne umiejętności umożliwiające stanowienie o sobie, obronę własnych praw, szczególnie w zakresie umiejętności asertywnych;
- ✓ zintegrowani poprzez aktywność nauczycieli, psychologa, pedagoga szkolnego - stwarzają system wsparcia dla dzieci i młodzieży promujący zdrowy styl życia;
- ✓ posiadają umiejętność podejmowania i realizacji własnych pomysłów zmierzających do trenowania samodzielności, rozwoju osobistego oraz rozwoju uzdolnień kierunkowych
- ✓ rozpoznają i nazywają swoje emocje oraz uczą się nimi zarządzać;
- ✓ podnoszą umiejętności efektywnej komunikacji, pracy zespołowej, podejmowania decyzji oraz radzenia sobie ze stresem i treścią;

- ✓ potrafią budować pozytywny obraz swojej osoby
- ✓ posiadają adekwatną samoocenę;
- ✓ posiadają wiedzę i poszerzają umiejętności dotyczące zdrowia fizycznego, psychicznego, dojrzałości społecznej;
- ✓ wykształcają postawy sprzyjające podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych;
- ✓ podnoszą świadomość na temat skutków używania środków psychoaktywnych;
- ✓ poszerzają wiedzę i umiejętności związane z konstruktywnym radzeniem sobie z przykrymi emocjami i ze stresem, także poprzez korzystanie z pomocy zewnętrznej;
- ✓ potrafią rozwiązywać sytuacje związane z doświadczaną agresją i przemocą poza szkołą, bądź na terenie szkoły.
- ✓ potrafią w konstruktywny sposób rozwiązywać konflikty i problemy
- ✓ prezentują otwartą i tolerancyjną postawę wobec inności.

b) Rodzice (szkoła prowadzi edukację rodziców poprzez konsultacje indywidualne, zebrania oraz inne formy preferowane przez rodziców, np. miniwykłady tematyczne):

- ✓ są wspomagani w procesie wychowywania oraz stymulowania rozwoju (ogólnego i artystycznego) swoich dzieci;
- ✓ poznają bądź poszerzają wiedzę o mechanizmach niewłaściwego lub zaburzonego funkcjonowania młodzieży;
- ✓ poszerzają umiejętności w zakresie konstruktywnego rozwiązywania problemów wychowawczych;
- ✓ uzyskują informacje na temat miejsc, w których mogą uzyskać pomoc.

c) Nauczyciele i wychowawcy

- ✓ stanowią przykład dla uczniów;
- ✓ ukazują dzieciom i młodzieży alternatywy dla destruktywnych zachowań, w tym związanych z przemocą, nadużywaniem środków psychoaktywnych, itp.;
- ✓ prowadzą we współpracy z psychologiem i pedagogiem szkolnym działania mające na celu wczesne wykrywanie zachowań destrukcyjnych młodzieży lub/ i ukazują możliwości uzyskania pomocy w specjalistycznych ośrodkach i poradniach
- ✓ dbają o stałość i jakość współpracy z domem rodzinnym ucznia.